

Béts.

Néhai II. József Császár egy Irást küldött H. Kaunitzhoz, negyed nappal halála előtt, és kívánta az eránt a' Hertzeg értelmét meg tudni, melyet ekként jelentett ki Irásban a' Hertzeg:

„A' midőn, Felséged' személlýére nézve, fájdalom fogja el szívemet, melynek hozzája vonzó érzékeny hajlandóságát régtől fogva esmeri Felséged; ugyan azon időben felettébb nagy álmélkodást 's kiváltképpen való örömet ízerzett bennem ezen Irásotska foglatjának el olvasása, melyet én, akar tekintsem belső mivóltát, akar a' szempillantást gondoljam, melyben készült az: Remeknek találom. — Méltóztassék Felséged a' maga leg öregebb és leg hívebb szolgájának könyhállatásait kegyelmessen el fogadni.“

Kaunitz Ritzberg.

A' Császárnak ezen Irásra adott felelete:

„Kedves Barátom! Meg indúlván az Úrnak ki fejezésein, mit mondhatok az Isteni gondviselés' végezéseire egyebet; hanem, hogy magamat azoknak alája botsátom. — Magára nézve, fogadja el az Úr tőlem, a' leg tökéletesebb háládatosság, a' leg nagyobbra való betsülés, és a' leg igazább meg hívés eránt való biztosa tételét, melyet az Úr mindenek felett meg érdemel; és hiddje el, hogy vajmi nehezen esik nekem, midőn arról kell gondolkodnom, hogy az Úr tanátsával többé nem élhetek. — Ölelem az Urat, és ajánlom az Úrnak illy veszedelmes szempillantásokban az én Hazámat, melynek dolga annyira szívemen van énnékem.“

József.

C c

Kíván-

Kivántuk a' magok eredeti valóságokban is közleni ezen két névezetes Levélkéket:

„Avec le tendre attachement, que Votre Majesté me connoit depuis long tems, pour Sa Personne bien douloureusement affectée, et en même temps avec la plus grand admiration je ne puis qu'applaudir au contenu de cette minute, que je trouve un Chef d'œuvre relativement au fond non moins, qu'au moment, auquel Elle a été dictée. Daignés accueillir avec bonté les larmes du plus ancien, et du plus attaché de Vos Serviteur.“

Kaunitz R.

Reponse de l'Empereur.

„Mon cher Ami! Touché de Vos expressions, que puis je dire aux Décrets de la Providence, que m'y soumettre. Pour Vous, recevés toute l'assurance de la plus parfaite reconnoissance de la plus haute estime, et de la plus vraie confiance, que Vous mérites au dessus de tous, et croyés, qu'il m'en coûte de devoir penser à ne plus jouir de Vos lumieres, je Vous embrasse, et Vous recommande dans ces momens si dangereux ma Patrie, qui me tient si fort à cœur.“

Joseph.

* * *

Néhai nagy, és kedves emlékezetű
Gróf Hadik András Fő Vezér halálára,
Denis hires Versszerző által készített Versek:

HADIKII ad tumulum pullae invifere sorores,
Relligio, Virtus bellica, prisca Fides.
Coelicolas habuit, me conciliante, faventes
Dixit, et accendit lampada Relligio.

Hosti.

*Hostibus effeci metuendum, bellica Virtus
Dixit, et ad tumulum laurea fërta dedit.
Prisca Fides: Hominum, duce me, sibi cor-
da paravit.*

*Dixit, et appendit cor tumulo niveum.
Quarta superveniens; me vel galeatus amavit
Dixit, et haec scripsit pro tumulo Sophia:
HADIKIOS, Superi! si vobis tollitis, inter
Degere terrigeras longius haud volupe est.*

A' *Belgrádi* Levelek fzerént, Május végéig, mind *Belgrád*, mind *Szemendria* olly karba fognak állíttatni, hogy a' *Szer-viai* seregeinknek, mellyek (a' mint van a' hire) tsak óltalmazólag fogják az idén magokat tartani, bátorságos helyek leheffen, a' meg nevezett két Várakban. — *Losnitza* és *Lesnitza*ból, nem külömben a' több helységeiből is a' *Sábatzi* *) kerületnek, egész *Sábatzig* vissza vonta magát népünk.

Temesvárról azt írták ezen hónapnak 10-dikén, hogy már akkor az egész *Bánáti* sereg úgy öszve vonta magát, hogy *Mehá-diatól* fogva, *Supanekig*, onnan a' *Dunán* keresztről *Gládováig*, és a' *Timok* vize mellett *Negodinig*, egy Lántzot formált,
C c 2 úgy

*) *Sábatz* (nem *Szabáts*) az igaz név.

úgy hogy magát kevés napok alatt öszvé vonhatta, *Gladovánál* Táborba szállhatott, és elébb nyomúlhatott *Bödön* ellen. A' fő Kvártély azon közben *Supanekben* volt, a' hová F. M. L. Gr. *Wartensleben* Úr még 6-dikon el érkezett. — H. *Coburgot* várták a' *Bödönre* való menetellel, a' ki seregének nagy részével induló félben is volt. — Ó *Orsovához* már akkor 12 Tsajkák érkeztek, mellyeknek némellyikén 4, némellyikén 6 ágyúk 's egynéhány mozsarak voltak: még több Tsajkákat is vártak. — *Orsovát* az alatt, csak szemmel fogják tartani, mint eddig.

Kassa. Ezen bútsúzó Beszédet Ts. Kir. Tanácsos és V. Ispány *Fai Fay* Ágoston Úr mondotta az öszvé gyűltt Ns *Abauj* és *Torna* Vármegyékhez, Böjtmáshav. első napján 1790.

*Nagy Méltóságú Fő Ispány,
és Adminisztrátor Úr!*

Tekintetes Nemes Vármegye!

„Még örök emlékezetet érdemlő *Mária Terésia* Felsőges Asszonyunknak Uralkodása alatt, Ifjúságomnak zsengéjében, ezen Ts Ns Vármegye szolgálattýára érdemesnek ítéltetvén, majd nem 13 esztendeig viselt szolgálatom, 1784-dik esztendőre ki terjedett. — Vég bútsút vévén, akkor már, eléggé viselt hiva-

hivatalaimtól, nyugodalmas életre helyhez-
tettem magamat olly fel tétellel, hogy a'
T. N. Vármegyét tovább, hivatalbéli köte-
lességből, nem szolgálom; hanem, mint tse-
kély Tagja, a' Közjónak elő mozdításában,
tőlem telhető kész vóltomat el nem húzom.
— Azonban, midőn tsendes életemet (Ő
Felsőge ingyen Kegyelméből már Konsiliá-
riusi karakterrel is meg jutalmaztatván) leg
nagyobb nyugalomban így folytattam
vólna, a' világi dolgoknak forgandósága, el
szakasztá annak fonalát, és én véletlenül,
minden gondolatom ellen, ezen T. N. Vár-
megyében, Felsőges Uralkodónk Dekréuma
által, Ordin. V. Ispánnak rendeltettem. —
Mi okozta legyen ezen történetet, könnyen
által értheri a' T. N. Vármegye, ha a' köz.
dolgoknak német nyelven, és régi szoká-
sokról egészen különböző új módon való
folyamattjának bé hozására elméjét vissza
fordítani méltóztatik. -- Mindazonáltal nem
csak ezen, hanem széles ez Országának min-
den Vármegyéit, egy móddal érvén ebbéli
Felső. új Rendelés, mellynek, még az én bé
lépésem előtt, meg vólt vetve az ágya;
— valamint a' F. Parantsolatnak engedelmes-
kedni tartoztam: úgy az említett Decretalis
V. Ispányi Hivatalt annál bátrabban vállal-
tam fel; hogy én erre nem első fordítottat-
tam: a' következő dolgokat pedig által
nem láthattam. — De minekutánna három
egész esztendeig és négy hónapig, ezen
terhes és valóban veszedelmes Hivatalt —
fok érzékeny szorongatások között, már vi-
sel-

seltem: bőven meg tanúltam, és tapasztalással tapasztaltam ennek füllýát, izetlenségét, és számtalan felelernek terhével öszve kaprsoltt állapottyát, melly miatt ohajtottam szabadulásomat; de jó módját sem nem lártam, sem fel nem találtam mind eddig. — El jött azonban már azon örvendetes idő, mellyben Felf. Urunknak örökös ditsósságre méltó szívbéli indulatjából, meg fértődött régi szokásai és Törvényei édes Hazánknek, 's ezekkel a' T. N. Vármegye köz. dolgainak előbbeni mód szerént való folyamatra lábra állíttatnak. Ezen leg főbb igazságon fundált, a' törvényes szabadságainkat és szokásainkat helyre állító Királyi kegyelmes Levél, kívánt alkalmatosságot nyújt énnékem, hogy annak hirdetése után, a' mennyiben eddig hivatalomat törvénytelenül viseltem: rólla, mint igaz Hazafi, nagy örömmel és készséggel le mondjak, 's édes Hazámnak botránkozására lévő követ el hengeríttsem. "

„El bútsúzván tehát hivatalomtól, sőt mái naptól fogva viselni sem kívánván, egygyetlen egy utolsó kérésem az, méltóztaték a' T. N. Vármegye tekintetbe venni, hogy én a' különbféle útakon vett, és sokszor keményen fenyegető Felf. Parantsolárokkal le lévén kötelezve, azokat sem nem változtathattam, sem ellenekre nem teherem; hanem csak, mint arra rendelt eszköz, vak engedelmefféggel tellyesíteni kénteleníttettem. E' mellett még is nem csak az igazságot ki szolgálatni mindenkor kívántam; hanem az illendőséget is szemem előtt hordoz-

dozván, a' hatalmas habokkal hányatott köz. és különös ügyeket, rólem telheröképpen, mentegertem 's intézgettem. — Tudva tehát és magamtól senkinek ártani nem akarván, ha gyarlóságomból vétettem, mentősegemre szolgál, hogy én is Ember vagyok, a' ki számtalan fok elő fordúlt dolgokban, minden segítség nélkül, több kedves Hazafiainak 's jó akaróimnak távol létében, magánossan könnyen hibázhattam. — Ha mindazonáltal, az én terhes utóbbi szolgálatom, meg szünést nem engedő nyughatatlanfágom, veszedelemben forgott bersülerem, és a' T. N. Vármegyének, mint Nemzettségem hajtani felszékének szeretetiért, Javaimban érzett fok kárainak tapasztrálása, még sem elégedendő áldozat a' T. Státusok előtt: rakám meg szerzi ősi és közelebb való Atyáimnak ezen T. N. Vármegyében érdemesebben folytatott Virze Ispányfága, a' T. Státusoknak fejenként való további grátziáját és hajlandóságát; mellybe, nem más végből, hanem további köz társaságú szereterben való életemre nézve, magamat alázatossan ajánlom. “

Pest.

A'

PESTI és BÉTSI MAGYAR JOAKARÓIMHOZ

Intézett

H Á L Á D Á S O M.

B ÉTSI fellegekből	fénlő Atyafiak!
's Hazátokon kívül	élő Hazafiak!
Haldokló Nyelvünknek	böls fel élesztői!
Bágyadt Nemzetünknek	új serkengetői!

Or-

Ortázám' el pirúlva
 Újságban iktatva,
 Illy szívesfégtetek
 Szép ébresztéseket

Mert ha illy aprólék
 Hogy ki hirdettefélék,
 Mi igyekezetet;
 Hogy illy ditséretet

De Titeket illet
 Kiknek itt meg tettzett
 Tinéktek köszönnén,
 'S ismeretlen lévén,

Nem az én érdemem;
 Szemes, bölts értelem,
 Vólt oka, rend kívül,
 'S minden tudtom nélkül,

Éllyetek mindegyig!
 Vigye magas Égig,
 Szép Irásitokkal
 Jó példáitokkal

olvastam nevemet
 's tsekély érdememet:
 mi nagyon köszönnym?
 miképpen tisztellyem?

méltónak láttzatott,
 's úgy magasztaltatott:
 mi erőt kiméllyek,
 jobban érdemellyek?

fő háláadásom,
 kis iparkodásom;
 hogy meg betsülttettem,
 így meg ismérttettem.

hanem jó szívetek,
 mellyel vezérltetek,
 hogy meg ditsértetném,
 ki hiresítettetném.

Fama Neveteket
 a' kik Nemzetteket,
 szépen oktattyátok;
 jóra buzdítyátok.

Minden jót kívánó Szolgátok
 Gróf Cziráky Antal.

N. Gombáról így ír egy érdemes Ba-
 rátunk: „Ns Somogy Vármegyének, Febr
 25. 26. és 27-dik napjain, *Kaposban* tar-
 tatott közöns. Gyűlésében magam is jelen
 voltam, holott ezeket láttam és hallottam:
 Először is el olvastatott az előbbeni Gyűlés-
 ből a' Felséghez nyújtott Felelet; azután

a'

a' Fejedelemnek kegyelmes Ajánlása. Továbbá M. Gr. *Zsigrai* Úrnak, úgymint ezen N. Vármegye Fő Ispánnának, a' Vármegyéhez *Sopronból* küldött gyönyörű Magyar Levele, mellyben jelentette a' meg nevezett Gróf Úr abból származott tellyes örömet, hogy hivatalja fel-vételével, Hazáját is előbbeni ditsősségébe, 's méltóságába láthatja vissza lépni; magát a' T. N. Vármegyének előbbeni szíveffségébe ajánlotta, 's kérte, hogy a' Restauratioval semmit nem hirtelenkedvén, várják meg le menetelét, mellyet öregsege 's erőtelenkedése miatt, a' jövő tavaszra halasztott. A' Levélnek olvasása alatt változtak örömökből a' magyar ortzák, és sokaknak szemeik fénylettek a' gördülő félben lévő könyvekről. Annak el olvasása után pedig, a' fok fel kiáltásokkal bizonyították örömeiket, melly meg lévén, 4 érdemes Férjfiakat, név szerént M. G. *Smidek* András, T. *Festetits* Lajos, T. *Dexső* Imre 's T. *Gál* Antal Urakat, választott ki a' N. Vármegye, kiket képében az említett Fő Ispány Út' tiszteletére 's arra való kérésére küldött, hogy a' Vármegyét előbbeni forjába minél előbb vissza helyhetni méltóztasson. — Ezeket követte N. *Hont* és *Nógrád* Vármegyéknek ezen N. Vármegyével, valamint más

több

több N. Vármegyékkel is *) közlött feleleteiknek el olvasása. A' *Hont* Vármegyéédeákúl volt írva: de tsupán azon okból, hogy ezt tulajdon valóságában maga olvashassa el a' Felső. Nem tudtam, ha ékeesen szólását, Historiákban való jártasságát vagy bölts okoskodását tsudálljam e' inkább az Irónak: mert mind ezek láttattak egymással vetélkedni az említett Feleletben. — *Nógrád* Vármegye Felelete is szép volt, és igen tettzett különösen benne, azon buzgó jelentése az említett N. Vármegyének, melly fzerént azt igéri, hogy tellyes erővel rajta fog az Ország Gyűlésén lenni, a' Magyar Nyelvnek minden Polgári's Törvényes Dolgok' folytatására való fel vetetetésén. — Midőn ez is végbe ment volna: közelebből látott maga dolgához a' Vármegye; az eddig volt Tisztviselőket le tette: de ismét törvényessen ugyan tsak azokat választotta, 's meg erősítvén, előbbeni helyekre vissza ültette. — M. Gr. *Smidek* András Úr intette a' N. Vármegyét, hogy, türtőztetvén örömet, a' még meg nem fogott madárról férenyen gondolkozzon. — A' fok tanátskozás

*) *Nógrád* Vármegye, tsak a' második Feleletét közlötö.

zás között, szó volt a' *Türedelemről*: ez ellen a' nevezet ellen nem tsak a' miéink; hanem magok a' Protestans Urak is ki keltek, és azt itélték egy szívvel lélekkel mindnyájan, hogy egy *Magyarnak*, nem tsak türni kell több *Magyar Véreit*, mint valamelly *Zsidókat*; hanem, a' *Vallás* külömbségére való tekintetet félre tévén, mint szerelmes *Polgár Társakat*, 's ugyan azon egy *Jussoknak Részeseit*, szeretni, betsülni és ölelni. — Illy ki nyilatkoztatással élt *Hont Vármegye* is a' maga Feleletében. “

(Adják az Egek, hogy Nemzetünk, maga fokszori 's közelebbi kárán tanulván, soha többé azon boldogtalan és gyalázatos idöket ne engedje vissza térni, mellyekben félni kellett a' *Magyarnak* a' *Magyartól*, a' *Vallás* miá; az Ország Gyűlésein pedig majd leg inkább a' *Vallás* eránt való nehézségek (*gravamina Religionis*) forgottak fenn. — Ha a' vallásbéli buzgolkodás annyira el nem ragadott volna fokakat közzülünk, hogy a' Protestans hív Magyar Hazafiakat színtén Pogányoknál alább valóknak nézzék 's üldözzék: nem talált volna bennünket olly fok gonosz. — De ugyan azért, ne tsak szóval vallyuk ezután, hogy Atyafiak 's eggyek vagyunk; hanem mutassuk meg azt tselekedettel is: egész Hazánk 's édes Nemzetünk' ál.

állandó javára, és díszére. — Nagy eszközök lehetnek, a' Magyar sziveknek átallyában való egybe kaptolsztatására, a' Lelki Atyák, a' *szereketnek* prédikállása, 's magok példájokkal való tanítása által, mellyre különben is rendeltettek attól, a' kinek képeben követtséget viselnek Ember Társaik között. — Mitsoda indulatokkal kellyen fel ruháztatva lenni minden igaz Catholicus Papnak, köverésre való példával mentek elől e' részben Primas *Battyáni* József ő Eminentiája, és *Egri* Püspök *Eszterházi* Károly ő Excellentiája. A' Primas azt vallyá, nem régiben Gróf *Forgács* Miklós ő Excell. hoz adott feleletében, hogy ő minden Hazafiakat, legyenek ez vagy amaz vallásúak, egy formán ölel; és kéri az említett Gróf Urat, hogy ő Emin. jának ezen indulatjáról 's jó gondolatjáról igyekezzen azokat meggyőzni, a' kiknek talám valamelly kétségek találna az eránt lenni. — Az *Egri* Püspök magához szólított, a' N. *Heves* Vármegye közöns. Gyűlésekor, egy Ref. Asszesszor Urat, és kezét meg fogván, maga mellé ültette, illy atyafiságos ki fejezéssel tévén nyilván valóvá minden Protestans Hazafi Társai eránt való belső érzékenységeit: *Vérek vagyunk, eggyeknek kell lennünk.* — Ha minden Magyar Catholicus Papok azon

Lé-

Lélekről fognak, tellyes reménységünk szerént, vezéreltetni, mint a' millyenről vezéreltetnek az említett Nagy Méltóságú, és minden tiszteletre méltó Fő Papok: az a' jó Lélek fogja akkor meg szállani az egész Magyar Római Cathol. Anyaszentegyházatis. — Midőn látják a' Ref. és Evang. Magyarok, hogy nem csak nem gyűlölik 's üldözik már őket Cathol. Polgár Társaik; hanem szeretik 's betsülik is: ők sem fognak többé rőlök idegenkedni. Példa erre közelebb az is, a' mit egy érdemes Úrnak *Szombathelyről* hozánk bortsátott betses Leveléből olvastunk nagy örömmel, hogy t. i. midőn az említett helyen N. Vas Vármegye, Mártz. 3-dikán közönséges Háláadást tartott volna, Koronánknak szerentséssen haza lett érkezéséért, a' Protestans Urak is meg jelentek a' Katolikusokkal együtt, a' Szentegyházban, egyenlő Hazafiúi buzgósággal.)

A' Nagy Gombai Levélből kívántuk még ezen következő Tzikkelyt ide iktatni: „A' millyen nagy vólt ezen a' részben az idegen öltözetekre nézve való majmozás; szintén olyan nagy már most, még a' palyolatos népben is, az ősi Magyar öltözetnek betsülése, mellyre hathatósan indította a' mi Szépeinket három derék Haza Leányainak ditséretes példa adások. Törrent
t. i.

t. i. hogy T. *Festetits* Lajos Úr eggy igen buzgó és Haza szerető Magyar Úr *) Bált hirdettetett, az utolsó farsangi napokra, melyre a' Vármegyebéli elő kelő Uraságok 's Affzonyságok számossan öszve fereglettek. Hétfőn, midőn már leg nagyobb divarjában volt a' Tántz, meg jelennek M. Gróf *Festetits*, *Gréfen* Regementjebéli Oberstlieutenant Úr' Hitvese, Mélt. *Sallér* Judith Affzony, és T. *Dezső* Imre Úr' házas Társa T. *Rósti* Justina Affzony, a' ki igen híres Magyar Tántzos; és T. *Gál* Frantzka Kis-Affzony, régi díszes Magyar öltözetekben, a' kikre az egész mulató Társaság el bámulván, állortzás személlyeokről gondolkozott: de ezek tsak hamar nagy tisztelettel ki jelenték, hogy ők éppen nem maskarának vették fel a' rajtok lévő öltözetet, melly Eleinknek bántódások nélkül meg nem eshetne; hanem inkább az azokhoz való tisztelet, 's azoknak kövérésekre el szántt állhatatos igyekezet indította őket, a' Magyar ruhában, illy közönséges öröm helyen való meg jele-

*) Ezen nagy Hazafi szép tulajdonságainak boldog részeseit feles számmal lehetne arról a' részről elől számlálnunk. Illyen a' többek között Ifjú Gróf *Festetits* János Úr.

lenésre, és ezután a' fog lenni, a' leg be-
 rsebb és kedvesebb ruhájok *). Ezen
 ki nyilatkoztatás úgy fel buzdította a' több
 Affzonyfágokat 's Kisaffzonyokat is, hogy
 mindnyájan el tökéllerték magokban, a' Ma-
 gyar Ruhának fel vételét, 's még pedig más
 napra kelvén, a' Férjfiak példájok szerént,
 ők is mindnyájan egy színt választottak ru-
 hának. — Jó eszköz lenne az, a' ruhában
 való nagy bujalkodás ellen is, ha az ékes
 Affzonyi Nem más N. Vármegyékben is kö-
 vetné, a' N. Somogy Vármegyebélinek
 példáját. — Ezt, meg lessz e', vagy sem,
 nem ígérhetjük; mert nem vagyunk erántta
 plenipotentziázva; azt mind inkább, hogy
 a' Magyar öltözet közönséges és állandó
 lessz a' Magyar Dámák között is. Mert sok
 felől értettük illy magok ki nyilatkoztatá-
 sokat: hogy *fel veszik a' Magyar Ruhát;*
és nem most lessz, mikor le teszik. — Igaz,
 hogy egy Deák példa beszéd, Férjfiak
 nyi,

*) Ezen meg nevezett, tiszteletre 's szeretetre méltó
 3 Haza Leányai, nem csak a' Magyar öltözet-
 nek, hanem még a' szép Magyar Könyveknek is
 nagy Kedvellők — a' mi igyekezetünknek is
 szíves elől mozdítók, mellyről kötelefföggünknek
 tartottuk, az egész Haza előtt, háládatos szívvel
 vallást tenni.

virtusának láttatik állítani az *állhatatosságot*: — — de ha Magyar Dámák ellen akar valaki próbálni, akkor egy deák példa beszéd, Törvényt nem szabhar. — Magyar példa beszéd pedig olyan nints, a' melly ki rekesztené a' Magyar Dámákat az *állhatatosságnak* birásából!

* * *

Német Birodalom.

A' jövő Júliusban fog Tsászfár Választás lenni *Frankesfurthan*. Erre, kötelessége szerént, hivatgattatta is már a' Birodalom' Fő Kantzelláriusfa, a' *Monguntziai* Választó Hertzeg, 3 arra a' végre ki választott Követek által, a' több Választó Hertzegeket.

T E L E N T É S.

Eggy Hazáját 's a' Tudományokat szerető Mélt. Báró Úr, ezen szép ajánlást teszi áltának Tudós Hazánkfijaihoz, hogy, ha közzülnök valaki *Brutns* nevezetű szomorú Játékát *Voltérnak*, (fel tévén, hogy még nints fordítva) — — — Frantziából, Magyarra le fordítja: tehát az említett Mélt. Báró Úr, kész leszen költséget adni, a' fordított Munkának ki nyomtattatására; még pedig úgy, hogy a' Nyomtatványok mind a' Fordítóéi legyenek. — A' melly érdemes Hazafi el tökélli magát a' fordításra, méltóztassék nekünk szándékát meg írni, hogy többben ne találjanak benne dolgozni.

Költ *Bétsben*, Mártziusnak 26-dik napján.

